

ТА'ЛИМ

ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ

Бу сонда:

Э.З. Имомов, А.Э. Имомов, Б. Маҳмудов
**МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМ ПАРАДИГМАСИНИ АМАЛГА
 ОШИРИЛИШНИНГ МЕТОДИК ЖИҲАТЛАРИ.....** 2

М. Халикова
**ПРИОРИТЕТНЫЕ ЗАДАЧИ
 СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....** 6

Ў.Саидов, М. Шодмонова, О. Хаитова
**АДАБИЁТ УЎҚИТУВЧИЛАРИ МАЛАКАСИНИ
 ОШИРИШДА ТАЪЛИМНИНГ МЕТОД ВА
 ШАКЛЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКОНИЯТЛАРИ.....** 20

№ 2 - 2010

Ғ. Салоҳиддинова, Н. Қайтарова
**ПЕДАГОГИКА НАЗАРИЯСИ ВА ТАРИХИ ФАНИДАН
 ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯ АСОСИДА ЯРТИЛГАН
 ДАРС ИШЛАНМАСИ.....** 48

2011 йил учун обуна давом этмоқда. Журнал 3 ойда бир марта чоп этилади.
 Обуна бўлиш учун почта алоқасига ёки матбуот тарқатиш бўлимларига мурожаат қилишингиз мумкин.

Нашр индекси - 1119

Мақолалар электрон почта орқали қабул қилинади:

E-mail: tt-jurnal@mail.ru toshkent_moi@uzedu.uz tvxtpxqtmoi@mail.ru

“ЯНГИ АСР АВЛОДИ” ТАҚДИМ ЭТАДИ

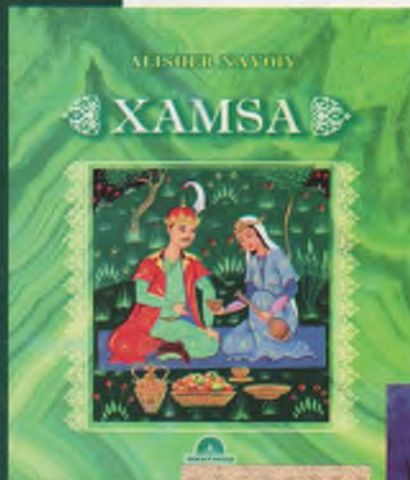
Хурматли ёшлар! “Янги аср авлоди” инсоннинг руҳий дунёсини ранг-барангликда акс эттирувчи, ҳаётнинг барча жабҳаларида қўл келувчи, кўҳна ва замонавий адабиёт дурдоналарини қамраб олган маънавий хазина – китобларни нашр этмоқда. Ушбу тўхфалар сиз, навқирон ёшларнинг мутолаага қизиқишингизни орттириб, маънавий дунёнгизни бойитишга яқиндан қўмақ беради, деган умиддамиз. Зотан, китобга ошно кўнгил эгаларидан муносиб ўғлонлар етишиб чиқади...

Алишер НАВОЙИЙ, “ХАМСА”

(Насрий талқин)

Мазкур китобда Алишер Навоий “Хамса”сидаги барча дostonларнинг мазмуни қисқартириб баён қилинган. Уларда шоир томонидан тасвирланган воқеа-ҳодисалар акс эттирилган, кириш қисмлари, айрим манзаралар, монологлар биров қисқартирилган. Ушбу китобча Навоий дostonларини насрий матнда ўқиб, аллома шоиримизнинг шеърий дostonини ҳам мутолаа қилишингизга имконият яратади, деб ўйлаймиз.

Қисқартириб нашрга тайёрловчи: Анвар Ҳожиаҳмедов.
 Масъул муҳаррир: Ваҳоб Раҳмонов

Худойберди ТҲҲТАБОЕВ

“САРИҚДЕВНИ МИНИБ”

Ҳошимжон зийрак, серфаҳм, чаққон бола. Аммо у қандай ишга қўл урмасин, кулгили ва мушкул вазиятга тушиб қолади, ўз қилмишларидан даққи ейди. Бу даққиларнинг асл сабаби қаҳрамонимизнинг яхши ўқимаганида, ҳали ўзи тайёр бўлмаган ишларга қўл урганида. Хўш, Ҳошимжон Рўзиевнинг бу хийдаги “ғоз чираниш”ларини ташлаб, ёт муҳитдан ўзининг асл вазифаси – ўқишни давом эттиришга нима учун қарор қилганини билмоқчимиз? Унда мазкур асарни ўқиб чиқишингизни тавсия қиламиз.

“КАСБ ҚАНДАЙ ТАНЛАНАДИ”

“Мен келажакда ким бўламан ва ниманинг ҳисобига яшайман? Ҳаёт йўлим қандай кечади?..” Сизни шундай саволлар қизиқтириши табиий, шундай эмасми? Тақдим этилаётган китобимиз айнан шу ҳақда. Муҳими, у ўқувчи учун қулай ва оммабоп тилда ёзилган. Талай тавсиялар берилган. Мазкур китоб ҳаёт бўсағасида турган ёшлар учун қимматли манба бўлиб хизмат қилади, деб умид қиламиз.

Анвар ЖАЛОЛОВ

Anvar Jalolov

KASB QANDAY TANLANADI

Muvaffaqiyatga eishmoqchi bo'lganlaringiz!

- Falsafa haqida o'zlashtirish yo'li
- Kasb tanlovi qanday bajariladi?
- Kasb tanlovi uchun zarur va foydali ma'lumatlar
- Ushbu kitobni o'qishning ahamiati
- O'z qobiliyatingizni qanday rivojlantirish kerak?
- Ushbu kitobni o'qish yo'li

Муассис:

Тошкент вилояти педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти
 100070, Тошкент шаҳри, Юсуф Ҳос Ҳожиб кўчаси, 64
 Телефон: 255-33-07, 255-33-28 Факс: 255-37-78

“ТАЎЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ”

Н.Ж. Чиникулов – редактор
 Р.Р. Пафасов – техникский редактор
 З.А. Байметова – дизайнер

Индекс 1119

Отпечатано в ООО “Ёшлар матбуоти”, г.Ташкент, Чиланзар ул. Катортал, 60.
 Подписано в печать 05.07.2010 г. Тираж 700 экз. Заказ № 130. Тел.: 278-31-37

Ta'lim texnologiyalari 2011

“Таълим технологиялари” илмий-услубий журналида чоп этилаётган асосий мақолалар ва материаллар қуйидагилардан иборат:

- Таълим тизимига янги педагогик ва ахборот технологияларни жорий этиш муаммолари;
- илгор педагоглар томонидан яратилган илмий ва ўқув-услубий ишлар ҳақида маълумотлар;
- таълим муассасаларида ўқув амалиётини амалга ошириш механизмларини жорий этиш муаммолари;
- индивидуал ва табақалаштирилган таълим бериш шакл ва услублари ҳақида ахборотлар;
- хорижий педагогик технологиялардан наъмуналар;
- таълим-тарбия жараёнига ДТС ни жорий этиш усуллари ва муаммолари;
- кадрлар малакасини ошириш ва уларни қайта тайёрлаш тизимида олиб борилаётган изланишлар ва муаммолар;
- узлуксиз таълим жараёнидаги илгор педагогик тажрибалар эришилган педагогик ютуқлар ҳамда таълим технологиялари билан боглиқ бўлган мақолалар (ўзбек ва рус тилларида).

“Таълим технологиялари” журнали - барча педагогларнинг журналидир.

Бу Сизнинг журналингиз.

Сиз фақат “Таълим технологиялари” журналида янги педагогик технологиялар ва машғулотлар ишланмаларини, услубий материаллар ва тавсияларни тонишингиз мумкин.

2011 йилга “Таълим технологиялари журнали”га обуна бўлишни унутманг.

Нашр индекси :

1119 – якка обуначилар учун

1120 – корхона ва ташкилотлар учун.

Таърифият

TA'LIM TEKNOLOGIYALARI

Ilmiy - uslubiy jurnal

№ 2 - 2010

Журнал муҳририятининг таркиби:

Бosh муҳаррир
Мухаррират хайъатининг раиси:
П.И. Қаландаров

Бosh муҳаррир ўринбосарлари:

Х.М. Алимов
М.Қ. Холиқова
Б.Махмудов

М.Х. Чинқулов - масъул котиб
Р.Р. Рафосов - тех-ник муҳаррир
З.А. Байметова - компьютерда
 шрифтоғчи ва дизайнер

Журнал муҳририятининг қилинмайди ва
қилинмайди. Кўчириб босилган
да шулар номи кўрсатилиши шарт.
Журналда ёзилган материаллар
нинг ҳаққонийлиги учун
муаллифларнинг муаллифлари ва
таърифи берувчилар масъулдирлар.

Журнал Ўзбекистон Республикаси
Ташқи ахборот матбуот ва ахборот
бошқармаси томонидан
№ 02-0017 рақам билан
қўллаб-қувватланаётгани олинган.

Журнал
Ташқи ахборот ш. Малик Қаҳҳоров
фасоси Қ.И. "Та'лим texnologialari"
журнали муҳририяти.
Тел. (+99899) 327-05-62

Журнал индекс. - 1119
Журнал электрон почта орқали қабул
қилинади.
Бosh журнал@mail.ru
tashtent_moi@uzedu.uz
tashtentmoi@mail.ru

Журнал нашр этилади 5 июль 2010 й.
Журнал таърифи Бухорода № 130
Журнал таърифи ЧМЖ босмахонасида
қилинади.
Журнал таърифи Каторман
фасоси Тел. (+99899) 278-31-37

Та'лим texnologialari №2 - 2010

МУНДАРИЖА

МУАММОЛАР, ЕЧИМЛАР, ТАКЛИФЛАР
 Э.З.Имомов, А.Э. Имомов, Б. Маҳмудов
 Мустақил таълим парадигмасини амалга оширилишининг методик жиҳатлари.....2
 М. Халиқова
 Приоритетные задачи современного образования..... 6
 М. Абдукаримов, М. Ширинбаева
 Математика - информатика фанини ўқитиш жараёнида иқтисодий таълим ва тарбия беришнинг аҳамияти..... 8
 Р.А. Мавлянова, М.Ф. Лёвкина
 Особенности интегрированного обучения в начальных классах..... 11
ТАЪЛИМДА ТЕХНОЛОГИК ЁНДАШУВ
 У.А. Йулдашев
 Малакали кадрлар тайёрлашда масофали таълимнинг педагогик - психологик хусусиятлари..... 14
 И. Макухина
 Особенности использования интеграции в педагогических технологиях школьного образования..... 17
ТАЪЛИМ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ
 Ў. Саидов, М. Шодмонова, О. Хаитова
 Адабиёт ўқитувчилари малакасини оширишда таълимнинг метод ва шаклларида фойдаланиш имкониятлари..... 20
 Л.А.Коробейникова, Ю.Д. Шевкопляс
 Понятие о новых технологиях обучения..... 22
МАЛАКА ОШИРИШ ТИЗИМИДА ТЕХНОЛОГИЯЛАР
 А. Тоҳириён, М. Холмурадова
 Ўқувчилар тарихий онгини шакллантиришда аждодлар мероси ва ғояларининг аҳамияти..... 26
 Р.А. Мавлянова, Л.В. Гасанова
 Применение дифференцированного подхода в работе над ошибками - залог повышения орфографической зоркости учащихся..... 28
УМУМИЙ УРТА ТАЪЛИМДА ИНТЕГРАЦИЯ
 З. Насретдинова
 «Ролли уйин» методи ўқувчиларнинг ҳаётий кўникмаларини шакллантирувчи омилдир 31
 Ф.Н. Аскарходжаева
 Принцип наглядности как один из основополагающих правил обучения иностранных языков в школе..... 33
ИЛМИЙ ХАБАРЛАР
 С. Азимбаев, У. Чоршанбиев, Н.А. Раззоқова, М.С. Юсупова
 Ғуза қатори хато бўлган жойларни органино-минерал тувакчаларда этиштирилган кўчатлар билан тўлдириш технологияси..... 34
 Р.С. Джуманиязова
 Применение новых информационных технологий на уроках..... 35
 И. Турапов, Г. Содиқова, М. Сейтекова, М. Юсупова
 Суғориладиган типик бўз тупроқлар шароитида Африка таригини ўстириш технологияси..... 37
 Р.Ж. Юлдашева
 Передовые технологии и проблемное обучение на уроках русского языка..... 39
 С.Р. Аликулов, М.Т. Рўзметова, А.А. Салимов
 Педагог кадрлар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш муаммолари ҳамда ечимлари..... 41
ТАЪЛИМНИНГ ИЛГОР УСЛУБЛАРИ ВА ТАМОЙИЛЛАРИ
 П.Р. Исмагуллаев
 Метрология - ўлчашлар ҳақидаги фаннинг ривожланиш босқичлари..... 44
 Д. Пўлатова
 Бошланғич таълимда педагогик технологияларнинг ўрни..... 46
 Ғ. Салоҳиддинова, Н. Қайтарова
 Педагогика назарияси ва тарихи фанидан педагогик технология асосида яратилган дарс ишланмаси..... 48
 Памятка-Эслатма..... 50
БИЗНИНГ ЮБИЛЯР
 П.Р. Исмагуллаев - 70 ёшда..... 52

АДАБИЁТ ЎҚИТУВЧИЛАРИ МАЛАКАСINI ОШИРИШДА ТАЪЛИМНИНГ МЕТОД ВА ШАКЛЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКONИЯТЛАРИ

Ў. Саидов – Тошкент вилояти ПКҚТМОИ
«Тил ва адабиёт таълими» кафедраси
катта ўқитувчиси

М. Шодмонова – Т.Н. Қори Ниёзий
номидаги ЎзПФИТИ аспиранти

О. Хаитова – Навоий ДКИ ижтимоий
фанлар кафедраси доценти, т.ф.н.

- Мақолада адабиёт ўқитувчиларининг ўз касбий фаолиятларини ташкил этишга ижодий ёндашиш, мустақил билим ўрганиш кўникмаларини ривожлантириш каби масалаларга эътибор қаратилган. Шунингдек, мактаб адабиёт ўқитувчиларининг касбий маҳоратларини ошириш йўллари ҳақида амалий тавсиялар берилган.
- В статье обращено внимание на вопросы индивидуального получения знаний и творческого подхода в организации профессиональной деятельности учителей литературы. Также даны практические советы повышения профессионального мастерства школьных учителей литературы.
- In the article it has paid attention on questions of Individual getting of knowledge and creative approach in organization of professional activity by teachers' of literature. Also it has given practical advice of increasing professional skills of school literature teachers.

Ёш авлоднинг ҳар томонлама баркамол бўлиб вояга етиши ва ижтимоий ҳаёт кийинчиликларини мустақил енга олишларида мактаб адабиёт ўқитувчиларининг ўрни ва роли бекиёсдир. Шу боис адабиёт ўқитувчиларининг мактабда адабиёт дарсларини ташкил этишида самарадорликка эришиш имкониятини берувчи педагогик, методик шарт-шароитларни тадқиқ этиш ва уларнинг касбий малакаларини ошириш имкониятини баҳолаш мақсадга мувофиқ. Зеро, ҳар бир ўқитувчи ўз мутахассислик фани билан бир қаторда ўзининг педагогик, психологик ҳамда методик билимларини доимий равишда, изчил бойитиб бориши, шунингдек, комил инсон ва малакали мутахассисни тайёрлашдек умуммиллий мақсадни амалга ошириш йўлида алоҳида фаоллик кўрсатишга интилиши зарур.

Мактабларда соғлом ижодий муҳитни яратиш, соғлом авлодни маънавий баркамол этиб тарбиялашда фаол иштирок этувчи адабиёт ўқитувчиларининг ўз устида мунтазам ишлашлари ва касбий малакаларини ижтимоий-педагогик, методик талабларга мувофиқ доимий равишда ошириб боришларида малака ошириш тизими алоҳида ўрн тутди.

Маълумки, дарс мураккаб ижодий жараёндир. Унинг фаоллиги кўп жиҳатдан таълим оловчиларнинг фаол иштирокига боғлиқ. Таълим жараёни иштирокчиларини фаоллаштириш эса, ўз навбатида, таълим жараёни ташкилотчиси – бошқарувчисидан катта меҳнат ва алоҳида эътибор талаб қилинади. Таълим тизимининг барча бўғинларида амалга оширилаётган ўзгаришларнинг моҳияти ва мазмуни жамият

янгилиниши билан бевосита боғлиқ. Шу жумладан, нафақат ўқитувчи, балки катталарни ўқитиш учун ҳам такомиллаштирилган, янги маълумотлар билан бойитилган бой назарий билим, амалий ҳаракат талаб этилади.

Адабиёт ўқитувчиларининг малакасини ошириш мавжуд ўқув-мавзу режа ва дастурлар асосида амалга оширилса-да, таълим мазмуни бевосита таълим берувчида ҳам, таълим оловчида ҳам қуйидаги омиллар бўлишини талаб этади:

1. Ижодкорлик.
2. Кузатиш.
3. Қобилият.
4. Мустақил таълим олиш.
5. Нотиклик.
6. Натижаларни тўғри таҳлил этиш.
7. Қиёслаш.
8. Такқослаш.
9. Объектив воқеликка муносабат билдириш.

Ибн Синонинг қарашларига кўра, таълим оловчи билими асосида мантикий фикрлаш, шахсий кузатиш ва тажриба ётади. Аллома таълим-тарбияда эркинлик бўлишига эътибор қаратган. Эркинлик ўз-ўзидан тафаккур мустақиллигини таъминлайди, фикр кишисини тарбиялайди, шахснинг маънавий камолотига сабаб бўлади. Олим устоз шогирдининг айрича хусусиятларини инобатга олиши, уларни ўзининг билимдонлиги, шахси билан кизиктириши, таълимнинг турли методларидан фойдаланиши керак, деб ҳисоблаган. Билимларни болалар туйгулари орқали хиссий ўзлаштириши учун ўқитувчининг ҳар бир

сўзи имо-ишора ва юз ҳаракатлари билан мос бўлиши кераклигини таъкидлаган. Фикрлаш хусусида сўз юритиб, унинг мантиска асосланиши лозимлигини айтган. Унингча, мантик фикрлашнинг кулолидир. Борликни англаш мантиска асосланиши кераклигини Ибн Сино алоҳида таъкидлаган [1].

Маълумки, инсон катта бўлгани сари уларнинг ҳаётий тажрибалари ортади, олган билимлари чуқурлашади, тасаввур доираси кенгайди. Шунинг учун катталар таълимида нарса-ҳодисаларнинг майда деталларига камрок тўхталиш керак бўлади. Бунга қанча кам тўхталинса, умумлаштиришга, тушунчаларни таҳлил қилишга шунча тез ўтиш зарур бўлади. Фақатгина андрогот тингловчиларда бунинг учун зарур бўлган билимлар етарли эканига, ўрганилаётган ҳодисага хос бўлган майда деталлар аввалги босқичларда ўзлаштириб олинганига амин бўлиши керак. Таълим берувчининг вазифаси тингловчига алоҳида нарса ёки ҳодисада умумни кўра билишига ва уни онгли равишда ўзлаштириб олишига кўмаклашидир.

Адабиёт дарсларини ташкил қилишнинг психологик-дидактик шартларини таълимнинг метод ва шаклларида ўринли фойдаланиш ташкил этади.

Малака ошириш курсларида адабиёт ўқитувчиларида ўқув фаоллигини юзага келтириш ва уларда адабиёт дарсларини тўғри, самарали ташкил этиш кўникма ва малакаларини шакллантиришга хизмат қилувчи таълим турларидан яна бири – бу **интерфаол таълим** саналади.

Ҳозирда интерфаол («inter» – «ўзаро») таълимдан фойдаланиш тобора оммалашмоқда. У таълим субъектлари – таълим берувчи, таълим олувчи ва таълим олувчилар гуруҳи ўртасида юзага келувчи ҳамкорлик, кизгин баҳс-мунозаралар, ўзаро фикр алмашиш асосида ташкил этилади, тингловчиларда эркин фикрлаш, шахсий қарашларини иккиланмай баён этиш, муаммоли вазиятларда ечимларни биргаликда излаш, ўқув материалларини ўзлаштиришда тингловчиларнинг ўзаро яқинликларини юзага келтириш, «таълим берувчи – таълим олувчи – таълим олувчилар гуруҳи» ўзаро бир-бирларини ҳурмат қилишлари, тушунишлари ва қўллаб қувватлашлари, самимий муносабатда бўлишлари, руҳий бирликка эришишлари кабилар билан тавсифланади.

Юқоридаги фикрларга таянган ҳолда айтиш мумкинки, интерфаол таълим – бу «**таълим берувчи – таълим олувчи – таълим олувчилар гуруҳи**» ўртасида ўзаро ҳамкорлик, ҳамфикрлик ва ҳамжихатликка асосланувчи таълим шакли бўлиб, ўқувчилар томонидан ўқув материалларининг тезкор ва самарали ўзлаштирилишини таъминлайди.

Интерфаол таълим методларидан адабиёт ўқитувчилари баҳс-мунозаралар, муаммоли вазиятларни ҳал қилиш, тренинглари, ролли ўйинлар, дебатлар, интервью, тақдирот (ёки ҳимоя) ва бошқа ўзига хос шартларга эга интерфаол методлар билан етарли даражада таниш бўлишлари мақсадга мувофиқ.

Адабиёт ўқитувчилари малакасини ошириш курсларида мазкур методлардан фойдаланиш адабиёт ўқитувчилари томонидан адабиёт дарсларининг моҳияти, мақсади, тамойиллари ва йўналишлари борасида пухта билимларга, шунингдек, фаолиятни тўғри режалаштира олиш, муайян тадбирларга оид технологик харита ёки лойиҳаларни ишлаб чиқиш бўйича касбий кўникма ва малакаларга эга бўлиш имконини беради.

Дарс шакли. Адабиёт ўқитувчиларининг малакасини ошириш жараёнида **дарс шакли**ни аниқлаб олиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Бунда ўқув материалларининг мазмуни, ҳажми, дарснинг ўз олдига қўйган мақсадлари ва ўқувчилар имкониятларига нисбатан қийинлик даражасини белгилаш; материалнинг ўқувчи ҳаётий тажрибаси, илгари ўзлаштирган билими ва ақлий-амалий фаолияти билан алоқасини ўрнатиш; ўқувчининг мустақил ишлари ва ўқув топшириқлари тизимини аниқлаш; дарснинг жиҳозларини, ахборотларнинг асосий ва қўшимча манбаларини ўрнатиш кўзда тутилади.

Дарснинг кўриниши. Адабиёт ўқитувчиларининг малакасини оширишда **дарснинг кўринишини** белгилаш ҳам муҳим ўрин тутди. Бунда дарснинг барча мақсадларини амалга оширадиган дидактик топшириқлар белгилаб олишини лозим бўлади. Ўқиш ва ўзлаштириш ишларининг қийинлик даражаси тингловчини мураккаб интеллектуал ҳолатга солиши, шу билан бирга, ечими уларнинг мустақил излашлари, имкониятлари ва фаолиятлари даражасида бўлиши керак. Ўқув материали дарснинг мақсад ва мазмунига, ДТС ва ўқув-мавзу режа ва дастур талабларига, дидактик вазифаларга мос тушадиган метод ва усуллар орқали ўзлаштирилиши зарур [2].

Малака ошириш тизимида **дастураштирилган таълимдан** фойдаланиш тингловчиларнинг ички эҳтиёжлари, кизикишлари, улар ўз касбий фаолиятларини ташкил этишда дуч келаётган муаммолар, шунингдек, адабиёт ўқитувчиларининг касбий тайёргарлик даражаси ҳамда мавжуд имкониятларни инобатга олган ҳолда ташкил этилади.

Тренинглари. Малака ошириш жараёнида адабиёт ўқитувчиларида дарсларни ташкил этиш борасидаги қуйидаги кўникма ва малакаларни шакллантиришда **тренинглари** ўзига хос аҳамиятга эга:

- ✓ зарур ўқув-методик ҳужжатлар (иш режаси, ҳисоботлар)ни юритиш;
- ✓ ўқувчиларда шахслик фазилатларини қарор топтириш;
- ✓ ўқувчиларни миллий кадриятлар руҳида тарбиялаш;
- ✓ ўқувчиларга асардаги қаҳрамонлар образи орқали эзгу ҳулқ ва фазилатларни сингдириш;
- ✓ дарс жараёнида учрайдиган муаммоли вазиятларни бартараф этиш чораларини топиш;
- ✓ таълим жараёни самарадорлигини ошириш бўйича педагогик, методик кўрсатмаларни ўзлаштириш;

• Таълим самарадорлигини ошириш

✓ таълим субъектлари, жамоа аъзолари ва бошқалар билан юзага келадиган қутилмаган вазиятлардан чиқиб кетиш йўллари билиш;

✓ ўқувчиларнинг қизиқиш, лаёқат ва қобилиятларини инобатга олиш асосида уларни муайян касб ёки хунарларга тўғри йўналтириш;

✓ самарали таълим методлари ва илғор педагогик технологиялардан касбий фаолиятда фаол фойдаланиш;

✓ шахслараро муносабатларни ҳамда адабиёт дарсларини самарали ташкил этишга, она тили ва адабиёт ўқитувчиларининг касбий тайёргарлигини ривожлантиришга ёрдам берувчи тренинглар ташкил этиш.

Хулоса. Малака ошириш жараёнида адабиёт ўқитувчиларини долзарб педагогик, методик муаммолари бўйича олиб борилган тадқиқотлар натижалари, адабиёт дарсларини ташкил этиш бўйича илғор тажрибалар билан таништириш, шахсни ўрганиш ҳамда унинг ривожланишини таъминлашда тақдимот (ёки ҳимоя) методидан фойдаланиш ҳам қутилган натижаларни қўлга киритиш имконини беради. Бундай тақдимот шаклида тингловчилар то-

монидан тайёрланадиган малака ишларининг курси якунидаги ҳимоясини ўтказиш яхши натижа бериши тажриба-синовда исботланди.

Мазкур методлар адабиёт ўқитувчиларида ўз касбий фаолиятларини ташкил этишга ижодий ёндашиш ҳамда мустақил билим ўрганиш қўникмаларини ривожлантиришга ёрдам беради. Мактаб адабиёт ўқитувчилари малакасини оширишни янги-ча ёндашув асосида ташкил этиш уларнинг касбий маҳоратларини ошириш билан бирга таълимий муаммоларнинг олдини олиш ва бартараф этишдаги фаол иштирокларини таъминлайди.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Рахимов С. Педагогические идеи Абу Али ибн Сина. Автореф. дисс... канд. пед. наук. –Т., 1964. Рахимов С. Абу Али ибн Сино таълим-тарбия ҳақида. –Т.: «Ўқитувчи», 1967.

2. Хусанбоева Қ. П. Адабий таълим жараёнида ўқувчиларни мустақил фикрлашга ўргатишнинг илмий-методик асослари 13.00.02. Педагогика фанлари доктори илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация. Илмий маслаҳатчи: Қозоқбой ЙЎЛДОШЕВ, педагогика фанлари доктори, профессор. Тошкент – 2006, 55-бет.

Улмас Рахматович Саидов – Тошкент ВПКҚТМОИ «Тил ва адабиёт таълими» катта ўқитувчиси, тел.: 440-14-27. E-mail: tvxtpxqtmoi@mail.ru

Мунира Бурхоновна Шодмонова – Т.Н. Қори Ниёзий номидаги ЎзПФТИ аспиранти, тел.: 439-05-42. Хаитова Олмахон – Навоий ДКН Ижтимоий фанлар кафедраси доценти, тарих фанлари номзоди, тел.: (+99890) 717-19-97.

ПОНЯТИЕ О НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЯХ ОБУЧЕНИЯ

*Л. А. Коробейникова - профессор
Вологодского государственного педагогического университета (Россия)*

*Ю. Д. Шевкопляс – ст. преподаватель
Вологодского государственного педагогического университета (Россия)*

Совершенствование технологий обучения занимает одно из важных направлений развития высшей школы, которые привлекли в последние два десятилетия особое внимание педагогов высших учебных заведений. Внедрение научно обоснованных и экспериментально проверенных нововведений в технологии обучения должно стать важным источником прогресса в подготовке специалистов, способствовать ломке не всегда оправданных в этом процессе, традиций.

На конференции ЮНЕСКО (1970 г.) технологии обучения впервые признаны в качестве научной дисциплины, являющейся составным элементом дидактики [1]. В решении коллегии Госкомвуза России от 6 апреля, 1994 г. «О технологиях обучения в высшей школе» [2] отмечено, что в условиях структурно-содержательной реформы высшего образования значительно возрастает роль подсистемы, обеспечивающей разработку и внедрение новых технологий обучения. В нем определены

приоритетные направления развития высшей школы:

- актуализация содержания и методов обучения за счет активного использования в учебном процессе результатов и технологий научного поиска;
- повышение на этой основе эффективности самостоятельной творческой работы студентов;
- внедрение в учебный процесс высоких интеллектуальных и новых информационных технологий, предусматривающих формирование знаний с целью получения нового интеллектуального продукта;
- создание психологически комфортной среды обучения, обеспечивающей академические свободы преподавателю и студенту в выборе форм и методов обучения;
- развитие технологий дистанционного обучения;
- создание системы маркетинга технических средств и технологий обучения.

Такое внимание к технологическому направлению структурно-содержательной реформы высшего профес-